A kopivevirágtól a gyermeklexikonig

Újdonság a Móra Kiadónál

A Móra Kiadónál negyedszer jelent meg Nemes Nagy Ágnestől a Mit látunk az utcán? Szecskő Tamás rajzaival. Mikulás a kenguruk szigetén a címe Márkus István mesegyűjteményének, melyben új történetek mellett néhány ismert, ám kissé megmásított mesét található tunk — a folyton közbekotyogó kislány, Prücsi kívánságai szerint módosul helyenként a cselekmény. A képek Hegedüs István munkái.

Vonalak, formák követése, megrajzolása mellett a kicsi-nagy, egyforma-különböző és más hasonló fogalmakkal segít megismerkedni Éva Vancurová a Szemfüles Domokos című könyvben. Ez folytatása, kiegészítője a tavaly ugyancsak tőle megjelent Most légy okos, Domokosnak.

Az Antanténusz címmel Gereblyés László által válogatott tréfás versek és mondókák gyűjteménye ötödik kiadásban jelent meg, Bálint Endre rajzaival.

Réz Ádám remek fordításában élvezhetjük a Két Kakas címmel összegyűjtött ukrán népdalokat és meséket.

Világgá mentem a címe Nagy Katalin jellegzetesen gyereknyelven írt meséjének. Hősét, „Tűrhető” Lajost az írónő más műveiből már ismerhetik kis olvasói. Lajos ezúttal megsértődik és világgá megy — előbb azonban összehívja a lakógyűlést, majd mégis inkább itthon marad. (Már tudok olvasni sorozat.)

A többi sorozatban is jelentek meg új olvasnivalók. Így a Pöttyös könyvek között ötödik kiadásban Szabó Magda regénye, az Álarcosbál, Würtz Ádám rajzaival.

A Kozmosz fantasztikus könyvek között kettőskönyv látott napvilágot: Kasztovszky Béla: Kétszemélyes világ és Kaszás István: A felderítő című írása.

Az ifjúsági regények sorában különösen megkapó a kis Manulito története. Édesanyja nagyon szomorú, gyakran énekel a titokzatos piros kopivevirágról, melyet itt nálunk nem található. A kisfiú fölkerekedik, hogy megkeresse, és különböző csodálatos kalandokat átélve jut el hazájába, Chilébe, ahonnan azonban a kopivevirágnak csak a magját — a reményt — tudja elhozni — a hazánkban élő chilei grafikus, Amaya Clunes megindítóan szép meséjében. Címe: A piros kopivevirág.

S említsünk két közelebbi témájút is: Andris egyedül tölti a délutánjait, szülei csak telefonon hívják fel munkahelyükről. A kislegény pedig rájön, hogy a telefon segítségével nagyszerű csínyeket lehet véghez vinni, alkalmas az ismerkedésre, sőt, barát szerzésére is. Katkó István története, A telefonpapa hamarosan tévéfilmen is látható lesz. A kötetet Würtz Ádám rajzai kísérik.

A legharcedzettebb tanár is meglepődik, ha az addig tökéletes fegyelműnek aligha mondható hatodikosok egyszerre a lehető legudvariasabban viselkednek vele és egymással. Mi lehet az oka, és egyáltalán mire való ez a természetellenes magatartás — erről szól Peter Brock sok humorral megírt regénye.

Az ifjúság versszeretetét is több kötet ápolja. Köztük régen hiányolt, sokak által várt mű jelent meg Janus Pannonius műveiből. Ötszáz éve modern költőnk — eredetileg latin nyelven írt — verseit, leveleit legjobb műfordítóink tolmácsolásában olvashatjuk a Csorba Győző által válogatott és szerkesztett kötetben, melyhez jegyzeteket és jegyzetszótárt Ugrin Aranka készített.

Gulyás Pál máig ható költője volt a két világháború közötti időszaknak. Elsősorban fiatalokhoz szóló verseiből válogatott egy csokorra valót Borbély Sándor, s ő írta a költő munkásságát ismertető utószót is, a Világító álom címmel megjelent kötethez.

Tandori Dezső az otthon tartott madarai — zöldikék, verebek — és a jól ismert mackók társaságában, róluk, s talán egy kicsit velük írta élet, halál, valóság, képzelet, véletlen és szükségszerű határáról tudósító könyvét. Címe: Ne lőjj az ülő madárra!

Az olvasmányos ismeretterjesztésnek más hasznos munkája is jelent meg a Móránál. A nagy népszerűségre jellemző, hogy már 11. kiadásban kellett kibocsátani az Ablak—Zsiráf című gyermeklexikont.

Sigfried Poller igazi, kiskamaszoknak való ismeretterjesztő könyvet írt a legkülönbözőbb anyagok, eszközök előállításáról Miből készül, hogyan készül? címmel.

A Dunakanyar talán legszebb tájának volt elhivatott festője Szőnyi István. A Nyár Zebegényben című kötetben Tóbiás Áron — a művész lányának emlékei alapján — mutatja be a környezetet, a festőt és családját. Sok szép felvétel és jó minőségű képreprodukció egészíti ki az írást.

Szürke Bagolyról kevesen tudják, hogy álnév, „tulajdonosa” skót, igazi neve Archie Belaney. Legismertebb műve, a kitűnő természettudományos felkészültségről is tanúskodó két kicsi hód most harmadik kiadásban, a Delfin könyvek sorában jelent meg.

(K. S.)

Három éve működik zenei részleg a kunszentmártoni könyvtárban. A 700-nál is több lemez nagy része komoly zene és irodalom, de találnak hallgatnivalót a könnyűzene kedvelői is

Ajándék Torontóból

Múzeumban egy göcseji falu

Egy egész falu került ajándékként a zalaegerszegi Göcseji Múzeumba. Igaz, az ajándék csak makett, de így sem mindennapi tudományos érték. A néprajzi, település- és építészettörténeti szempontból egyaránt jelentős modell csaknem fél évszázada, 1935-ben készült, a Zalaegerszegen rendezett göcseji hét kiállítására. A vállalkozásról így számolt be 1935. augusztus 23-i számában a Zalai Napló című lap: „Két zalaegerszegi fiatalember, Végh Endre kereskedelmi iskolai tanuló és barátja, Faragó Mihály néhány hónappal ezelőtt elhatározta, hogy ők ketten is hozzájárulnak valamivel a göcseji héten rendezendő kiállítás sikeréhez. Faragó Mihály vetette fel az ötletet, hogy valamelyik jellegzetes göcseji község modelljét kellene elkészíteni, hogy a kiállítás közönsége áttekinthető képet kapjon egy göcseji falucskáról.”

Az elhatározást tett követte. A két vállalkozó szellemű ifjú hosszas keresés után Zebeckét választotta. Elsősorban azért, mert az akkor 376 lelkes, 53 lakóházat számláló kisnemesi falu őrizte meg leginkább a régi állapotokat, itt volt található a legtöbb zsúpfedeles házikó. Hosszú heteken át dolgoztak. A Jákról külön erre a célra Zebeckére szállított agyagba gyúrták a falucska lakóházait, pajtáit, ólait, a sövény- és léckerítéseket. A kész darabokat kemencében égették ki, a fákat, bokrokat pamutból csinálták.

Az 1:165 léptékű, 310x140 cm alapterületű, valósághű makett időben elkészült, be is mutatták az 1935-ben rendezett kiállításon. Ezután viszont csaknem fél évszázadra eltűnt. Mint kiderült, Végh Endre, aki kivándorolt Kanadába, magával vitte a modellt is. Nemrég aztán újra átkelt az óceánon az 1935-ös Zebecke, mert Torontóban élő tulajdonosa a múzeumnak ajándékozta és hazaküldte.

A zalaegerszegi Göcseji Múzeum gyűjteményébe került makett hű képet ad a község belső telekberedezéséről, ami annál értékesebb, mivel teljes hazai falufelmérés csak 1795-ben készült, II. József császár rendeletére. Az egyes lakásokhoz tartozó épületek elhelyezése, arányai egyebek mellett a gazda módosságáról is képet adnak. A megörökített porták között olyan típusú, úgynevezett oldalkamrás ház is van, amelynek tudományos feldolgozására még nem került sor.

Film készül a Nagykunságról

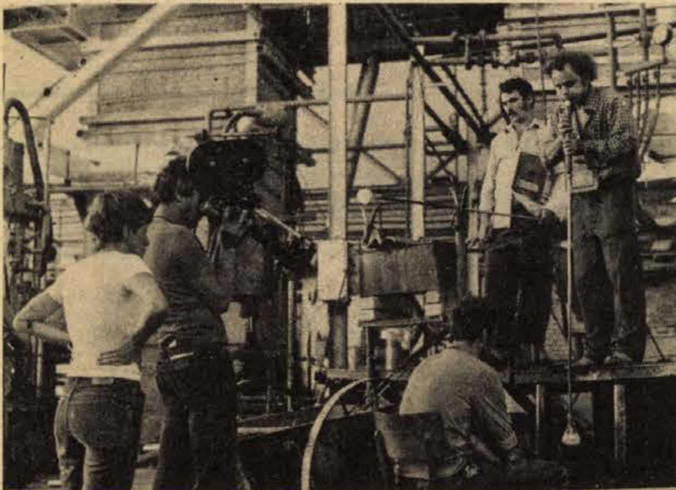
A kameránál Király Péter, mögötte a rendező, Orbán Ágnes

Már több mint egy hete, hogy a Magyar Televízió egyik forgatócsoportja a megyében tartózkodik. A Magyar tájak című sorozat újabb filmjét forgatják, ezúttal a Nagykunságról.

A műsor szerkesztője, Lengyel Gyula elmondta: filmjük célja a természet és az ember kapcsolatának vizsgálata. Évezredeken keresztül a természet határozta meg a környéken élő emberek életét, elfoglaltságát, településeinek elhelyezését, szerkezetét. Ma azonban az ember alakítja a természetet. A készülő film megpróbálja bemutatni az elmúlt korok nagykunsági emberének életét, nyomon követni a múlt és a ma természetátalakító törekvéseit.

A stáb eddig Karcagon, Kisújszálláson, Túrkevén, Ecsegpusztán forgatott, az elkövetkezendő napokban Kunhegyesre, Kunmadarasra készülnek. Filmre vették a kunsági népi építészet megmaradt emlékeit, a karcagi földházat, tájházat, a múzeum néprajzi anyagának egy részét, a juhászat, a szűcsipar mai művelőit. Képsorok készültek kunsági fafaragókról, kovácsokról, s lírai felvételek a Kecskeritó élővilágáról.

A mintegy harminc perces tájfilm rendezője Orbán Ágnes, operatőre Király Péter. A filmesek munkáját dr. Bellon Tibor, a karcagi Győrffy István Nagykun Múzeum igazgatója segíti szaktanácsaival. Felvételeink a berekfürdői üveggyárban történt forgatás során készültek.

Forgatás a kemencék körül

Egy kis megbeszélés. A rendezőnek Suháné Somkuti Katalin, a gyár tervezője segítkezik. T. K. L.

Apuka szabadságon

Berkes Péter:

2 (Telefon június 17-én)

— Halló, apuka, mizujs? Hogy ízlik az egyedüllét?

— Két napja alszom. Már amikor hagynak ezek a mocsok kőmívesek.

— Alszol? Nagyszerű! Aludj csak, amennyit bírsz, az most nagyon jó. Miféle kőmivesek?

— Itt van a szomszédban ez az IBUSZ-ház. Iroda, vagy mi. Azt tatarozzák. De még...

— Na és milyen a kégli? Klasszikus, igaz?

— ...dolgozni nemigen láttam őket. Vedelik a sert, üldögélnek hol itt, hol ott. Néha alibiből nekivadulnak, Jóska, hova a jóanyádba raktad azt a vedret, neki a falnak, slutty-slutty, kettőt a spaknival, vissza az üvegekhez, isznak, röhögnek, teszik a mocskos ajánlatokat a nőknek...

— A kéglit mondd, apuka! Nehogy elkezdj takarítani! Anya üzeni, vasárnap lemegy, rendbe vágja, elmosogat, te csak pihenj, kapcsolódj ki, ne törődj semmivel!

— Mondja itt a felső szomszéd, egy hónapja tart a vircsaft, az alkalmazottak meg az ügyfelek csak botladoznak a szanaszét hányt malteres cuccok között. Ökölbe szorul az ember keze, hogy némelyek mit merészelnek ebben az országban.

— Figyelj, apuka, ne foglalkozz velük! A Terát teljesen megszállta a szentlélek, megint ideszólt, hogy használhatsz mindent nyugodtan, érezd otthon magad. Ja, és a bojler, apuka! A Tera nem emlékszik, modta-e, hogy nem elég a villanyórát benyomni, van ott fölötte a szekrénykében egy külön kapcsoló. Úgy kell bekapcsolni, hogy alulról az egyes számot lássad. Figyelsz? Minden éjjel melegít, és akkor...

— Az lesz a vége, vasárnapra lerendelek egy századot. Megmutatom én ennek a szemét bagázsnak, mit neveznek munkának mifelénk. Vagy fogom magam...

— Ne menj sehova, apuka, hallod? Ne avatkozz semmibe! Feküdj ki a kertbe, süttesd a hasad, hallgass sok zenét! Húsz éve sóhajtozol egy kis lazításért. És most muszáj is, apuka. A dokik megmondták, ha nem... halló! Itt vagy?

— Kezdik megint, hallod? A kurva vödrükkel. Mindig a kurva vödrükkel. Még fantáziájuk sincs, hogy legalább variálnák a trükkjeiket. Hallod őket?

— Semmit se hallok, apuka, ne erőlködj. Anya azt mondja...

— Na várj, majd kitartom a kagylót.

— Ne tartsd ki, apuka! Figyelj! Apuka!

(— Beszélünk, kérem? — Beszélünk, persze hogy beszélünk!)

— Hallod őket? Hallod a mocsokjait?

— Rám figyelj! Anya azt üzeni, ne spórolj a kajáddal. Vegyél magadnak rendesen zöldfélét. Meg gyümölcsöt is.

— Ettől szenved ez az ország, hogy a... ütné ki a szemüket!

— Tera szerint a parti zöldségesekhez kell menni. Szebb az árujuk, és olcsóbb is, mint az ABC-ben. Figyelj, apuka, kérsz valamit? Van szükséged valamire?

— Világéletemben ellene voltam az erőszaknak, de kezdem hinni, hogy az ilyen éjagyú lógós disznók csak a korbács szavát értik.

— Drága apuka, hallgass rám, szépen kérlek! Ne ártsd magad a dolgaikba! Ígérd meg, hogy nem foglalkozol velük. A közelükbe sem mész. Hallod, apuka? Pihenned kell! Ígérd meg, hogy csak magaddal törődsz, senki mással! Néhány süket kőműves miatt nem érdemes...

— Öten vannak. Három idősebb csavargó meg két suhanchuligán.

— Ígérd meg, hallani akarom! Érted, apuka? Kipihenten várunk vissza. Erre gondolj, csak erre! Ígérd meg nekünk, hogy...

— Szedelőzködnek. Hétkor kezdtek, és még alig múlt dél. Mit szólsz ehhez a mocsoksághoz?

— Menj le a partra sétálni! Bérelj csónakot! Törődj magaddal, az ég szerelmére! Csak két rövidke hétig, apuka!

— Két hét, atyavilág! Két hét!

(folytatjuk)